

בית הדין העליון של האיגוד הישראלי לשחמט

בפני הרכב הדיינים:

עו"ד רן עמיאל, אב"ד

עו"ד אסף מירוז, חב"ד

עו"ד אסתי נדל, חב"ד

ערעור על החלטת מינהלת הליגה מיום 11.5.2024.

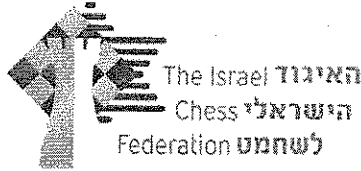
	<p>מועדון שחמט לעוורים מרש"ל ירושלים (קבוצה 1302, להלן - "מרש"ל" או - "מועדון מרש"ל")</p> <p>- נגד -</p> <p>ירושחמט על שם שלמה טירן (קבוצה 2131, להלן - "ירושחמט" או - "מועדון ירושחמט")</p>
<p>תאריך הדיון: 27 מאי, 2024</p> <p>מקום הדיון: בית השחמט ת"א.</p>	<p><u>נוכחים בדיון:</u></p> <p>מטעם האיגוד: דינה זלטין סמנכ"לית מקצועית ומירי דן סמנכ"לית תפעול</p> <p>מטעם מרש"ל: מיכאל קנאפו, יונתן אדמון, דוד אלייב</p> <p>מטעם ירושחמט: אין התייצבות. הסתפק בהעברת תגובה בכתב.</p>

פסק דין

ביום 27.5.2024, דן בית הדין בערעור קבוצת מרש"ל (מועדון שחמט לעוורים בירושלים), על החלטת מינהלת הליגה מיום 11.5.2024 לגבי סיבוב 8 בליגה אי ירושלים, בו נפגשה מרש"ל עם קבוצת ירושחמט, ולפיה זכתה מרש"ל בשני נצחונות טכניים כך שתוצאת הסיבוב תהיה 2:2 לאחר שבשני משחקים כשרים לכאורה, ניצחו שחקני ירושחמט על הלוח.

לאור דחיפות בירור הערעור עקב השלכות פסק הדין על דירוג הקבוצות בליגה שעמדה בפני הסיבוב האחרון, התכנסנו כאמור במשרדי האגודה לשמיעת הערעור ובסיומו מסרנו את הכרעתנו בערעור, כלהלן:

בית הדין התכנס הערב (27.5.2024) לדיון בערעור מועדון מרש"ל על החלטת מינהלת הליגה מיום 11.5.2024.

לאחר עיון בהודעת הערעור ובתגובות הצדדים, שמיעת נציגי מועדון מרש"ל שהגיעו לדיון ועיון בתגובתו של מנהל מועדון ירושחמט ובמסמכים שצירף, החליט בית הדין פה אחד לקבל את הערעור במלואו.

כתוצאה מכך, תוצאת סיבוב 8 תהא 0-4 (ניצחון טכני) לטובת מועדון מרש"ל.

לאור דחיפות קבלת ההחלטה בשים לב למועד הסיבוב האחרון שהיה הקבוע ליום ה, 30.5.24, ניתן פסק הדין ללא נימוקים.

אגרת הערעור תושב למערערת בהתאם לתקנון.

עתה מגיע שלב הנמקת פסק הדין.

רקע עובדתי רלבנטי

אין מחלוקת כי לאירוע שהוביל להגשת הערעור שלפנינו, קדם הרקע העובדתי שיפורט להלן:

בתאריך 22.2.2024 התקיים מפגש ליגה (סיבוב 3) בין קבוצת מרש"ל (מועדון שחמט לעיוורים בירושלים) מול קבוצת ירושחמט בסיבוב השלישי בליגה א' ירושלים.

בעקבות פניית מרש"ל למנהלת הליגה בעניין האירועים שהיו במפגש בין הקבוצות בסיבוב 3, מצאה מינהלת הליגה כי למפגש הגיעו מטעם ירושחמט שני שחקנים דוברי רוסית ושאינם דוברי עברית. בשל כך, לא יכלו שחקני מרש"ל להתמודד באופן הוגן, בין היתר משום ששחקני ירושחמט ביצעו מהלכים ולחצו על השעון לפני שהכריזו אותם. לכן, מרש"ל קטעו את המפגש והגישו את דרישתם למינהלת, לרישום שני נצחונות "על הלוח" בשני המקרים.

מינהלת הליגה בהחלטה שהתקבלה בהסכמת הצדדים בדיון שהתקיים בפניה ביום 6.4.24 בעקבות סיבוב 3, הורתה על קיומם של משחקים חוזרים בלוחות 2 ו-3 בלבד. בהמשך, ירושחמט שניצחה בשני המשחקים הנותרים בסיבוב זה, הודיעה כי היא אינה מעוניינת לקיים משחקים חוזרים ושהיא נכונה לוותר ולספוג שני הפסדים טכניים. לכן, לאור הודעה זו, מינהלת הליגה קבעה כי ההתמודדות הסתיימה בתוצאה 2:2.

בהחלטתה לאמץ את הסכמת הצדדים כאמור, הוסיפה מינהלת הליגה כי "על קבוצת ירושחמט לדאוג למתורגמן". מטרת ההוראה הייתה לוודא כי היריבה תתייצב עם שחקנים דוברי עברית או עם גורמים נוספים דוברי עברית שיוכלו להקריא את המהלכים כנהוג וכנדרש במשחק מול עיוור.

בתאריך 2.5.2024 (סיבוב 8) התייצבו שוב הקבוצות (ירושחמט ומועדון מרש"ל) לסיבוב ליגה נוסף (ליגה א' ירושלים כוללת 6 קבוצות, המתמודדות ביניהן בסיבוב כפול).

ירושחמט התייצבה לסיבוב זה בהרכב חסר של שלושה שחקנים כאשר אחד השחקנים דובר רוסית בלבד, וללא מתורגמן. כלומר, כמוסבר להלן, בפועל התייצבו רק עם 2 שחקנים "כשירים" למשחק שחמט ועוד שחקן בלתי כשיר בתנאים אלה. למרות זאת, המשחקים עם השחקנים הכשירים שוחקו וירושחמט ניצחו על הלוח בשניהם.

תלונת מרש"ל נדונה במינהלת הליגה, שאישרה את העובדות בדבר התייצבות ירושחמט בתרכב חסר, וזאת למרות החלטת מינהלת הליגה בעקבות הסיבוב השלישי. בהחלטתה קבעה מינהלת הליגה נצחון טכני למרש"ל בשני המשחקים שלא שוחקו, כך שהתוצאה נקבעה ל – 2:2.

על החלטה זו הוגש הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

טענתם המרכזית של נציגי מועדון מרש"ל הינה כי מינהלת הליגה שגתה בהחלטתה, שכן משקבעה נצחון טכני בשני הלוחות שבהם לא היתה התייצבות עם דובר עברית (או מתורגמן אם השחקן שאינו דובר עברית), הרי שהיה עליה להעניק למרש"ל נצחון של 4:0. זאת מכיוון שלפי כללי הליגה, קבוצה בליגה א' חייבת בהתייצבות של 3 שחקנים לפחות ודין התייצבות עם שני שחקנים בלבד (כפי שאירע במקרה בו אנו דנים), כדין אי ההתייצבות הקבוצה כולה. בהתנהלותו זו, הפר מועדון ירושחמט את החלטת המינהלת שניתנה אגב סיבוב 3.

מצד שני, בתגובה בכתב שהעביר מנהל מועדון ירושחמט נטען כי מדובר בהופעה חוקית שכן בפועל התייצבו שלושה שחקנים ולו ביקשו שחקני מרש"ל להפסיק את ההתמודדות בכל הלוחות עקב טענתם לאי התייצבות, הרי שהיה עליהם לעשות כן לפני תחילת המשחקים. בפועל, שני שחקני מרש"ל בחרו לשחק מול יריביהם, למרות שכבר גילו כוונתם בפניהם לטעון לנצחון טכני, ועתה רק לאחר שהפסידו על הלוח, הם מבקשים בדיעבד לניצחון טכני באותם שני משחקים ששוחקו.

לטענת נציגי מרש"ל, הם נאלצו לקבל החלטה בעניין זה לאחר שלא הצליחו ליצור קשר עם מנהלת הליגה, גב' דינה זלטין.

עוד טענו נציגי מרש"ל, שהם הודיעו מראש לירושחמט, שהם עומדים על טענתם שמגיע להם נצחון טכני 4:0 בשל אי התייצבות ירושחמט בהופעה חוקית, והסכמתם למשחקים היתה בכפוף לטענה זו ורק במקרה בו ייקבע שלא מגיע להם נצחון טכני קבוצתי (להלן - "טענת מרש"ל").

עוד יצוין שבתגובת ירושחמט בכתב לערעור נטען שהם ניסו לצרף מתורגמן, אך הדבר לא עלה בידם. לא נטען שירושחמט פנו מראש לאיגוד או למרש"ל בבקשה למצוא פתרון לבעיית היעדר המתורגמן. בהיעדר נציג מירושחמט בדיון, לא ניתן היה להציג להם שאלות בנושא זה.

עמדת מינהלת הליגה

במכתבו של יו"ר מנהלת הליגה לבית הדין מיום 19.5.2024, הוא הבהיר את החלטת המינהלת נשוא הערעור ונימוקה, וזה לשונו:

"כאמור בפרוטוקול מינהלת הליגה מיום 11 במאי (סעיף 2), המינהלת הכירה בהופעת מועדון ירושחמט בסיבוב מס 8 כהופעה חוקית לכל דבר. שכן, אין עוררין על כך שהקבוצה הירושלמית הופיעה למשחק עם שלושה שחקנים כנדרש, והם השחקנים: אלכסנדר ספוז'ניקוב, לב לוקובסקי ויונתן אוליאל נכחו במקום בשעת פתיחת המשחק.

מינהלת הליגה פסקה הפסד לירושחמט על הלוח השלישי בשל העובדה שירושלים הפרה את הסיכום עימה, בו נקבע כי היא תשלח למשחק זה "מתורגמן" שיקריא את המסעים, ולא בגין אי הופעה של השחקן שכאמור נכח במקום.

בשיקוליה, מינהלת הליגה ייחסה חשיבות רבה לכך שמועדון העיוורים, לאחר התלבטות, הסכים שהמשחקים יתקיימו. שני המשחקים ששוחקו הגיעו לסיומם החוקי ובהם נרשמו הפסדים לקבוצת העיוורים.

רק בדיעבד, מספר ימים אחרי שנרשמו לה הפסדים "על הלוח" התחרטה קבוצת מועדון העיוורים, על כך שהסכימה לשחק ודרשה לבטל את המשחקים ולא להכיר בתוצאות שהושגו כחוק על הלוח.

לדעתנו, דינו של ערעור זה להידחות."

דיון והכרעה

לאחר ששמענו את נציגי מרש"ל וקראנו את תגובת ירושחמט וכן את התייחסות מינהלת הליגה, החלטנו כאמור, לקבל את הערעור ולקבוע ניצחון של 4:0 טכני לטובת מרש"ל בסיבוב 8 מול ירושחמט, תוך ביטול תוצאות שני המשחקים ששוחקו ושהם נרשם ניצחון על הלוח לשחקני ירושחמט.

סעי' 2 לפרק ו' לכללי הליגה קובע, בין השאר, כי "הופעה חוקית" למשחק ליגה בליגות א', ב' ו-ג', תהיה התייצבותם של לפחות שלושה שחקנים. סעי' 2(ב) קובע, כי עד להתייצבות המינימום הנדרש, "לא יוכלו הקרבות להתחיל".

לפיכך, עומדות להכרעתנו שתי שאלות פרשניות כדלקמן:

א. האם הופעת ירושחמט כנזכר לעיל מהווה הופעה חוקית?

ב. אם התשובה לשאלה הראשונה היא שלילית, האם העובדה שבפועל, שוחקו שני משחקים (בלוחות שהיו שחקנים כשירים מטעם ירושחמט) יוצרת השתק כלפי מרש"ל מלטעון לבטלות המשחקים לאחר שאלה הוכרעו כנגדה על הלוח?

בפתח הדברים נציין שככלל, למינהלת הליגה יש בדרך כלל שיקול דעת רחב מאוד בקבלת החלטותיה, ולא בנקל יתערב בהן ביה"ד. אלא שבמקרה שלפנינו מדובר בפרשנות המשפטית הנכונה שיש לתת לכללי הליגה, כאשר אנו סבורים כי מדובר בשגגה משמעותית שנפלה בהחלטת מינהלת הליגה – זו הפעם.

מספר השחקנים המינימלי הנדרש לצורך הופעה חוקית הינו עניין מהותי ולא טכני. הופעה של קבוצה בליגה במספר נמוך מהמינימום הנדרש בכללי הליגה, פוגעת בעקרון השוויון ובצורך באכיפת הכללים באופן אחיד על כולם.

אין די בכך שמספר השחקנים שהתייצבו במקום היה שווה למספר המינימלי הנדרש, אלא נדרש כי השחקנים שהתייצבו, גם יהיו כשירים לשחק. לא מצאנו כללים כתובים (בכללי הליגה או בנהלים אחרים של האיגוד או בפסקי דין קודמים של האיגוד) המסדירים את אופן ניהול משחק מול קבוצת עיוורים, למרות הצורך הידוע בנוכחות מתורגמן להקראת מהלכים במשחק מסוג זה. יחד עם זאת, החלטת מינהלת הליגה בעניין סיבוב 3 בין שתי הקבוצות הכריעה באופן ברור בעניין זה, וחזקה על ירושחמט שהיו מודעים לחובתם לדאוג למתורגמן במפגשים עם קבוצת מרש"ל. לפיכך, אנו קובעים שידיעת השפה העברית או צירוף מתורגמן שיוכל להקריא מהלכים לשחקן היריב, הינם תנאי בלתי נפרד מכשירות השחקן במקרה הספציפי שהובא בפנינו.

לעניין סוגיית ההשתק, אנו סבורים שלמרות ששני משחקים במפגש נשוא הערעור שוחקו בפועל, וירושחמט זכתה בשניהם בנצחונות, מרש"ל איננו מושתק מלטעון לבטלות המשחקים, וזאת מן הטעם שהוראת סעי' 2 לפרק ו' לכללי הליגה הנזכרת לעיל הינה הוראה קטגורית שמשמעותה, למעשה, כי שני המשחקים אשר שוחקו חרף אי עמידת ירושחמט בכלל האמור – הינם משחקים בטלים וחסרי כל ערך, וזאת אף בלי קשר לטענת מרש"ל הנזכרת לעיל. כלומר, מדובר במשחקים הדומים לפעולה משפטית בטלה (VOID), להבדיל מפעולה הניתנת לביטול.

לא ראינו לנכון לייחס משמעות להודעת מרש"ל כי יערערו על תוצאת המפגש למרות שהמשחקים שוחקו בפועל. בנסיבות העניין בין אם היו מודיעים כך ובין אם לאו – החלטתנו לא היתה משתנה.

אף ללא קשר לנסיבות המיוחדות של ערעור זה, אנו סבורים שקיימת חשיבות רוחבית להקפדה על קיום כללי הליגה כלשונם ולפי תכליתם, בשים לב שכללים אלה חלים על כל הקבוצות ואין שתי קבוצות במפגש רשאיות להסכים על חריגה מכלל זה או אחר ואף אם מושגת הסכמה זו, אין לה כל תוקף.

בהינתן שכך, אף איננו נותנים כל משקל, לעובדה ששני שחקני מרש"ל השלימו את משחקם למרות שכבר ידעו על ההתייצבות החסרה של ירושחמט.

אמנם קיים עקרון שיש להעדיף הכרעות על לוח השחמט על פני הכרעות שיפוטיות על שולחן הדיונים. ברם, אנו סבורים כי במקרה זה, עקרון חשוב זה נסוג מול השיקולים שנסקרו לעיל.

אשר על כן, הגענו למסקנה כי שגגה יצאה מלפני מינהלת הליגה בכך שלא מצאה את ההפרה של ירושחמט בעניין זה כמחייבת פסיקת הפסד טכני נגדה, במיוחד בהתחשב בכך שירושחמט, התעלמה מהחלטה קודמת של המינהלת והופיעה, הלכה למעשה, במספר שחקנים כשירים הפחות מזה המינימלי הנדרש.

משהשבנו לשתי השאלות הפרשנית לעיל כאמור וכמונמוק לעיל, המסקנה שאין בילתה היא שיש לקבל את הערעור ולפסוק נצחון טכני קבוצתי 4:0 לטובת מרש"ל.

מעבר לכך, במסגרת החלטה על המשחקים החוזרים, הבהירה מינהלת הליגה היטב לירושחמט שעליה להופיע עם שחקנים דוברי עברית או מתורגמן עבור מי שאינם דוברי עברית, והכל, באופן שיאפשר את קיום המשחקים.

והנה, הגיע סיבוב 8 ועוד מפגש בין מרש"ל לירושחמט מסתיים באופן דומה. תהיינה הסיבות לכך אשר תהיינה, מדובר בהפרה ישירה של החלטת מינהלת הליגה אשר ניתנה באופן קונקרטי כלפי ירושחמט ולקראת המשך מפגשה עם מרש"ל.

אומנם, בתשובתו לערעור מרש"ל, תיאר מנהל ירושחמט בכתב לבית הדין, את מאמציו להעמיד שחקנים דוברי עברית לסיבוב המדובר, או לחלופין, למצוא מתורגמן, אך זאת, משל הוא מחויב רק "לנסות" ולהעמיד שחקנים מתאימים במספר המינימלי החוקי. ברי שירושחמט אינו רשאי להתייבב, הלכה למעשה, עם שני שחקנים כשירים למשחק בלבד ושחקן נוסף בלתי כשיר, והוא יודע או צריך לדעת שאין מדובר בהופעה חוקית כהגדרתה לעיל. לכן, לפי כללי הליגה, המשחקים בכלל לא היו יכולים להתקיים.

לפיכך, אף אם נקבל את טענתה של ירושחמט שהיה לה קושי אובייקטיבי למצוא בהרכבה שחקנים דוברי עברית או מתורגמן (לאו דווקא מהקבוצה), חובה היה עליה, לכל הפחות, לפנות למרש"ל או למינהלת הליגה בבקשה מתאימה בנושא.

חזקה על ירושחמט שהם היו מודעים מראש שלא ניתן יהיה לקיים משחק שחמט בין שחקן שאינו דובר עברית לבין עיוור ללא מתורגמן. ציפיית ירושחמט (ככל שהיתה כזו) שניתן יהיה לראות בכך הופעה חוקית ולקיים את שני המשחקים בהם הופיעו שחקנים כשירים, לא היה לה על מה שתסמוך והיא שגויה מיסודה.

בעניין זה, בית הדין חוזר ומדגיש את המובן מאליו: החלטות מינהלת הליגה (בכפוף לזכות ערעור ככל שקיימת) מחייבת את כל הקבוצות והשחקנים כאחד באופן מלא, ואיש אינו רשאי להתייחס אליהן, משל היו הן המלצה בלבד.

לעיקרון חשוב זה של קיום החלטות מינהלת הליגה, יש להוסיף את הנסיבות המיוחדות כאן: החלטת מינהלת הליגה נועדה לעמוד על מתן אפשרות שוויונית לשחקנים עם מוגבלות, להשתתף בליגה באופן הוגן ומותאם. אי עמידה בכללים, אם כך, אינה פוגעת רק בתקנונים ובהחלטות מינהלת הליגה, אלא גם פוגעת בעיקרון השוויון לאנשים עם מוגבלות. בכך יש להפרה חומרה מיוחדת נוספת.

עוד נוסף בשולי הדברים, אך לא בשולי חשיבותם שבית הדין מודע לכך שקיום בליגה של קבוצה המורכבת משחקנים עיוורים, יוצר קשיים לקבוצות האחרות באותה הליגה. למשל: יותר משחקי חוץ (קבוצת העיוורים מארחת גם את משחקי החוץ שלה), הצורך לדאוג למתורגמן במקרה של שחקנים שאינם דוברי עברית ועוד.

ברם אנו סבורים שקשיים אובייקטיביים אלה נסוגים הם ביחס לזכות ולחובה לאפשר גם לעיוורים להשתתף במשחקי הליגה, וזאת בין היתר, לאור עקרונות היסוד שעומדים ביסוד חוק יסוד: כבוד אדם וחירותו, חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998 ועוד.

בהקשר זה, נמליץ למוסדות המוסמכים של האיגוד להסדיר בנוהל או בכללי הליגה, באופן מקיף, את אופן הניהול וההתאמות הנדרשות לעריכת משחקים אל מול שחקנים עם מוגבלות.

סוף דבר:

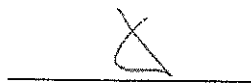
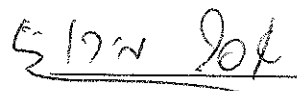

מהנימוקים שפורטו בהחלטתנו לעיל, ניתנה פסיקתנו מיום 27.5.2024 ולפיה, לאחר עיון בהודעת הערעור ובתגובות הצדדים, בתגובת יו"ר מינהלת הליגה לערעור, שמיעת נציגי מרש"ל שהגיעו לדיון ועיון בתגובת מנהל מועדון ירושחמט על נספחיו, החליט בית הדין, פה אחד, לקבל את הערעור.

כתוצאה מכך, תוצאת סיבוב 8 תתקן באופן שיירשם נצחון טכני 4-0 לטובת מרש"ל ותוצאות המשחקים ששוחקו בין הקבוצות יבוטלו.

אגרת הערעור תושב למערער (מועדון מרש"ל) בהתאם לתקנון.

לפנים משורת הדין, לא נעשה צו להוצאות.

ניתן היום בהיעדר הצדדים, ד' תמוז התשפ"ד 10 ביולי 2024

עו"ד רן עמיאל, אב בית הדין

עו"ד אסף מירוה, חבר מותב

עו"ד אסתי נדל, חברת מותב